

14. Ders

Akıl ve Beden

24.00: Felsefenin Problemleri

Prof.Sally Haslanger

Ekim 31, 2005

Zihinler, Programlar ve Robotlar

I. HATIRLAMA

Aynılık teorisi: Zihinsel yapılar/zihin olayları, beyin yapıları / beyin olaylarıdır.

Davranış: Zihin yapıları/olayları, belli şekillerde davranmaya temel teşkil eden karakterin (zalim, şefkatli, bencil, cömert, değişken, neşeli gibi) nitelikleridir.

Elemecilik: Zihin yapısı/olayları (diye birşey) yoktur.

İşlevselcilik: Akıl yapıları/olayları, karmaşık bir sistemin, işlerlik halidir; yani, sebepsel rollerine göre, dinî psikolojide tanımlanmıştır.

Aynılık teorisi, güvenilemez bir türcülüğe varıyor—sadece bizler ve bizim gibi yaratıklar gerçekten düşünebilir ve hissedebilirler. Bu sonuçtan kaçınmak için, bazı filozoflar, akılsal durumların/yapıların, beynin fiziksel yapısı ile değil, her çeşit fiziki yapının tüm çeşitleri içinde kopyalanabilecek, daha yüksek, daha soyut şeylerle tanımlanmasını önermektedirler.

Bu öneriye göre, örneğin, acı'nın, tablodaki sütunlardan biri tarafından tanımlanması gerekiyordu; şu veya bu tipte bir vücut yaralanması, şu veya bu tipte psikolojik ve davranış biçimindeki reaksiyonlara ulaşacaktı. Bu fonsiyonel rolü aynen oynayan durum/yapıda, "acı" olacaktı. Aynı şekilde, süt istemek için, bir sonraki renk olarak, kırmızı deneyimi ve bu tip ilişkilendirmeler ile devam ediliyor...

II. İşlevselcilik ile ilgili Sorunlar

Soru: Makineler düşünebilir mi?

Niçin bu soru ile ilgileniyoruz?

Etik nedenleri: (Eğer düşünebiliyorlarsa) belki onların da hakları olması lazım. Bir makinenin düşünmesi neleri gerektirecek?

Düşünen bir makine Data'yı, diğerlerinden ,(cep, hesap makinelerinden, termostattan) ayıran şey ne?

Turing Deneyi: Bir "sorgulayıcı" diğer odada "sınava katılan" bir insan ile bir bilgisayara yazılı metin göndermek suretiyle sorular soruyor. Sorgulayanın görevi, sadece yanıtlara bakarak, insan yarışçı ile bilgisayar arasındaki farklılıkları bulmak; soru olarak, ne isterse sorabiliyor. Yarışçıların görevi de, insan oldukları konusunda, sorgulayanı ikna etmek. Sorgulayan, eğer aldığı yanıtlarla, insan yarışçı ile bilgisayarı ayıramaz, teşhis edemez ise, bilgisayar sınavı geçiyor, aksi halde, kalıyor.

A. Searle' in "Çince Odası"

Güçlü Yapay Zeka: "uygun şekilde programlanmış bir bilgisayar, bir akıl; gerçekten, doğru programlanmış bilgisayarlar, nazari olarak, bir nevi izafi anlamda, "anlıyor" ve "diğer bir takım bilgi yapılarına sahip" diye tanımlanırlar." (RR, 384)

Güçlü Yapay Zeka'ya göre:

i) Makine, nazari olarak hikâyeleri, benzeri şeyleri anlıyor.

ii) Makine ile programların yaptıkları, insanın bir hikâyeyi anlama yeteneğini izah etmek ve onun hakkındaki soruları yanıtlamak (RR, 385).

Kabaca: Searle, bir Bilgisayar, kendini: bir odaya kapatılmış, önüne pek çok Çince metin ile, Çince metin üretmede kullanacağı kurallar verilmiş olarak tanımlıyor. (Soru) Searle, Çince anlıyor mu?

Çince anlamadığını iddia ediyor, (gerçekten) bilgisayarların yaptıklarının, bizim anladıklarımızın sadece bir kısmını bile bize açıklamaktan ibaret olduğunu düşünmemiz için dahi, elimizde (henüz) tatmin edici bir neden yok.

İtirazlar :

1. Sistemler Yanıtı :

- Ama, nasıl oluyor da, bir birey, anlamadığı zaman, bir parça kâğıtla, anlayabiliyor?
- Bilgiye-dayalı-olmayan bütün bilişsel (cognitive) sistemler, (mecburen) 'bilişsel' olarak sona erecek ve 'bilişsel' olacaktırlar.
- Biliş, sadece bir sembol veya bu sembollerin, şekilsel, "formal" bir manipülasyonu ve, bundan ibaret bir mesele, değildir.

2. Robot Yanıtı :

- Searle, bir robot içinde 'homunculus' olabilir, ancak, hâlâ (ve henüz) 'anlamıyor' bu yeteneğe sahip değil.

3. Simülasyon/Taklit Beynin Yanıtı :

- Eğer functionalism/işlevselcilik bir kaç misli gerçekleştirime olanak tanıyorsa, beyin nasıl çalıştığını öğrenmemize niye ihtiyacımız var? Beyin-gibi karmaşık ama yapay bir sistem, hâlâ, anlamayacaktır. (Su borusu örneği)

4. Toplu Yanıt :

- Hepsini (1-3) bir araya toplamak, nasıl bir yardım, katkı sağlar?

5. Diğer Zihinlerin Yanıtı :

- Asıl noktayı kaçırıyor : Başkalarının düşünce alemleri ile değil, akıl yapısına sahip olmanın nasıl birşey olduğu konusu ile ilgileniyoruz.

6. Pek çok Evin Yanıtı :

- (Bilgisayarın anlama yeteneğine sahip olması), iyi niyetli bir kuruntudan ibaret.

Searle'ın Görüşü: Bir makine düşünebilir mi konusunda, Searle şu yanıtı veriyor:

"Benim fikrime göre, sadece bir makine düşünebilir, ve gerçekten, yalnız özel çeşit makineler, yani, beyin olarak, aynı nedensel güce sahip makineler ve beyinler... (düşünebilirler). Yönelimsellik Niyet sahibi gibi söz konusu diğer şeyler, ne olursa olsunlar, onlar: laktasyon, fotosentez veya diğer herhangi söz konusu fenomende geçerli olduğu gibi, orijininde kaynak-neden olarak, belli somut biyokimyaya bağımlı olmak kadar, ona benzer, bir biyolojik fenomen'dirler." (RR 396).

B. Lycan'ın cevabı:

Aynen nakledeyim :

Zeka, geniş çeşitlilikteki amaçlar, hedefler arasında, geniş çeşitlilikteki dış-şartlar altında, bir uyum kurabilme yeteneğidir. Modern günümüz bilgisayarları, iki nedenden ötürü, zekadan yoksundurlar:

* Bilgi için, insanların onları bilgi ile beslemelerine bağımlıdırlar, bu onların esnekliğini büyük ölçüde sınırlamaktadır.

* Kendileri için hedef-amaç geliştiremezler.

Eğer Lycan'ın tanımı, zekadan neyi anladığımızı (doğru olarak) yakalıyor ise, o halde (en azından), belki "Turing Deneyi", akıllılığı kontrol etmemektedir.

Belki: Bilgisayarlar, doğru programlarla, nazari olarak, düşünmeye ve anlamaya muktedirler (veya, olabilirler) ama, "doğru programlar", Turing Deneyleri tarafından kararlaştırılmamaktadır. Eğer bilgisayarlar, (ilerde) daha esnek olabilecek şekilde geliştirilebilirlerse, ve kendi hedeflerini kendileri kurabilirlerse, metalden ve elektrik devrelerinden yapılmış olmaları, (fazla bir şey) fark eder mi?

C. Jackson'ın "Bilgi Argümanı"

Bazı düşünürler, yalın olarak, işlerliğin, deneyimin "hissedilen kalite"sine, veya algılamanın nitel tarafına yer vermediğini, ileri sürmektedirler. Jackson'ın etüdünden, Mary'i düşünün:

(1) Serbest kılınmadan önce, Mary, bütün fiziki olayları bilmektedir.

(2) Sonra, yeni bir olayı, sarı deneyiminin nasıl birşey olduğunu, öğrenir.

(3) Deneyime ilişkin olaylar, "fiziki" olaylar değil.

Bu söylediklerimiz, işlevselciliğe karşı bir argüman mı oluşturuyor?